

DJAHÉ VIDS I PO KAN OMI TJILITJILI KURANO OMI JOTSUPI OKA VIDS SILIPIPI PALAMBALA TĪKOLOKEM PIJALO BOSKOPU PITJA KAMBANA

Met veel genoegen presenteren we hierbij de eerste nieuwsbrief van de VIDS. Zo kunnen we alle dorpen op de hoogte houden over activiteiten van de VIDS, en krijgen gemeenschappen de gelegenheid om elkaar te informeren over ontwikkelingen en activiteiten in de dorpen.

Het nieuwsblad zal elk kwartaal verschijnen, maar moet nog een naam hebben. Hierboven staat het woord boodschap in verschillende inheemse talen. Ook vogels en vlinders die een goede boodschap brengen, zijn genoemd. Dit zijn enkele suggesties voor een naam. Hebt u een mooie naam voor dit blad, laat het ons dan weten. Aan de hand van de reacties, zullen wij een keus maken. Maak contact met Muriel of Peggy bij Bureau VIDS, via de radio, op telefoonnummer 520130 of 520131, of per e-mail: infovids@vids.sr

Wij wensen u veel leesplezier toe!

De redactie

KAPITEIN PANÉ WONUMEGARE

Sinds de oprichting van de VIDS in 1992 zet deze organisatie zich in voor het verkrijgen van de juridische erkenning van onze rechten. In de eerste plaats de erkenning van inheemse volken als zodanig in de

Grondwet, en nauw daaraan verbonden, de juridische rechten op de gronden die we al eeuwenlang bewonen en gebruiken. Zowel nationale als internationale stappen zijn ondernomen om de juridische erkenning te bespoedigen, o.a. door inheemse gebieden in kaart te brengen, historisch materiaal te verzamelen, juridisch onderzoek te doen en misstanden aan te kaarten bij internationale organisaties. Beneden Marowijne en het dorp Maho hebben de Staat Suriname aangeklaagd bij de Inter-Amerikaanse Commissie voor Mensenrechten omdat de overheid jarenlang, zonder overleg met bewoners, concessies en beschikkingen uitgeeft aan derden.

Met de verkiezingen in aantocht, zetten wij kracht bij aan onze strijd voor juridische erkenning van onze landrechten door het politiek bewustzijn in de dorpen te vergroten. Wij moeten kritisch kijken naar de politieke partijen en op 25 mei kiezen voor die politieke combinatie of partij die ons ondersteunt in de verwezenlijking van bovengenoemde doelstelling. Informatie uitwisseling is hierbij erg belangrijk zodat wij elkaar op de hoogte kunnen houden van activiteiten en ontwikkelingen in onze gebieden. Daarom ben ik blij en trots met dit nieuwsblad.

Ricardo Pané, voorzitter van de VIDS

VPP VOOR BEWUSTE KEUZE BIJ VERKIEZINGEN

Een jaar geleden namen de dorpschoufden tijdens een VIDS conferentie op Wit Santi het besluit om in de aanloop naar de verkiezingen van mei 2010 te werken aan actieve en bewuste participatie van inheemsen in de politiek. Op die manier wil de VIDS bevorderen dat de doelstellingen van de VIDS, waaronder het wettelijk erkennen van de grondenrechten van inheemsen, verwezenlijkt worden. In augustus 2009 installeerde het VIDS hoofdbestuur het Verenigd Politiek Platform (VPP) dat met verschillende politieke partijen heeft gepraat en op 2 februari 2010 een samenwerkingsovereenkomst tekende met de Vereniging voor Broederschap en Eenheid in de Politiek (BEP). VPP voorzitter Theresia Cirino legt uit hoe het proces is verlopen en waarom de keuze is gevallen op BEP.

Het VIDS bestuur gaf ons de opdracht om met verschillende politieke partijen te gaan praten en om na te gaan met wie wij het best samen kunnen werken. Basis principe van die samenwerking moet wel zijn dat wij als inheemsen zichtbaar blijven, dat wil zeggen dat wij niet opgaan in de organisatie. Als inheemsen moeten wij ook onze eigen kandidaten bepalen voor ons belangrijke posten in de assemblee, in ressort raden, ambassades etc. Als wij kijken naar het aantal inheemse kiezers, zouden wij 3 zetels kunnen bemachtigen: in Para, Marowijne en Sipaliwini. Het is dus belangrijk dat wij als inheemsen ervoor zorgen dat onze mensen die zetels dan ook krijgen.

Wij hadden niet veel tijd om met partijen te gaan praten en daarom hebben wij ervoor gekozen om alleen met de grotere partijen te praten. Deze waren ABOP, Pertjaja Luhur, NPS, NDP en BEP. Wij hadden ook een afspraak met VHP, maar zij kwamen de afspraak niet na. Bij de ontmoetingen hebben wij op verschillende dingen gelet, bijvoorbeeld wie kwam er met ons praten, was de partij bereid om onze mensen een verkiesbare plaats te geven en zouden onze prioriteiten ook opgenomen worden in hun verkiezingsprogramma.

Het VPP is een politieke beweging die werkt aan het politieke bewustzijn in de dorpen. Het VPP is dus geen politieke arm van de VIDS. De VIDS is niet gelieerd aan een politieke partij, maar heeft het VPP wel de opdracht gegeven om te werken aan politieke vernieuwing in de dorpen. Het VPP wordt gevormd door goed opgeleide kaderleden die niet partij gebonden zijn:

Drs. Theresia Cirino	voorzitter
Lic. Alwin Ligorie	ondervoorzitter
Drs. Max Ooft, MBA	secretaris
Glendison Hendricks	secretaris
Mr. Armand Jurel	publiciteit
Just Orassie	publiciteit
Ir. René Artist, MBA	beleidstechnische zaken
Ruben Berrenstein	beleidstechnische zaken

Na alle gesprekken kwamen wij tot de conclusie dat BEP de beste partner is. Dit kwam voor sommigen misschien als een verassing omdat in veel dorpen veel aanhang schijnt te zijn voor de NDP. Maar de NDP ondersteunen zou betekenen dat wij zouden opgaan in de partij en de eigen identiteit verliezen. De NDP was niet bereid om een samenwerking op basis van gelijkwaardigheid aan te gaan met inheemsen. De voorzitter zei tegen ons: "ik teken geen enkele overeenkomst met geen enkele indiaan". Dat laat zien hoe hij over de inheemsen denkt. De partij kon ons geen enkele garantie geven dat onze kandidaten op verkiesbare plaatsen zouden komen en belangrijke posten zouden krijgen bij een verkiezingsoverwinning. Dat houdt dus geen vernieuwing of verbetering in van onze positie.

Met de BEP hebben wij altijd met de top gesproken: voorzitter Caprino Allendi, ondervoorzitter Linus Diko, secretaris Justine Eduards, de ministers Michel Felisi en Celsius Waterberg en de onder directeur bij Regionale Ontwikkeling, Ronnie Pansa. Zij waren vanaf het begin bereid om samen te werken op basis van gelijkwaardigheid. De BEP wil net als ons de grondenrechten juridisch geregeld hebben. Zij weten dat de VIDS daar al veel werk in heeft gestoken en de inheemsen zullen dat verder moeten trekken.

Wij gaan samen werken aan één beleidsdocument en wij moeten onze kandidaten aanwijzen. De BEP is zelfs bereid om een inheemse persoon voor te dragen als presidentskandidaat.

In de overeenkomst die wij met de BEP hebben gesloten, is ook de erkenning van de internationale rechten van inheemse en tribale volken opgenomen. Op het propaganda materiaal van de BEP zal ons logo komen te staan, wij zijn uitgenodigd om deel te nemen aan de BEP vergaderingen ter voorbereidingen

aan de verkiezingen, wij kunnen gebruik maken van het nieuwe partijcentrum van de BEP en van de radio en TV stations die de partij binnenkort in gebruik neemt. Met de BEP kunnen wij dus onze krachten bundelen om de prioriteiten van de inheemsen die ook onze gemeenschappelijke prioriteiten zijn, te realiseren bij een verkiezingsoverwinning. Waar wij nu aan moeten werken, samen met de dorpen, is om onze kandidaten te identificeren en om een goede communicatie te hebben met de dorpen en de pers.

VIDS ONDERSTEUNT MAHO

Op vrijdag 22 januari 2010 trokken verscheidene dorpshoofden en basya's naar Maho waar zij hun steun betuigden aan de bewoners van dit inheemse dorp in het district Saramacca. Maho voert al jarenlang strijd tegen de onrechtmatige uitgifte van hun gronden, de exploitatie van hun hulpbronnen, vernietiging van de ecologie en vernielingen van hun kostgronden door personen die binnen hun traditioneel gebied een concessie of beschikking hebben gekregen van de Surinaamse overheid. Omdat de overheid, na herhaaldelijke protesten van Maho, geen effectieve bescherming of oplossing heeft kunnen bieden, heeft Maho, samen met de VIDS, in december 2009 een klacht ingediend bij de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens.

Ruim 100 mensen, waar onder het bestuur van VIDS en het traditioneel gezag van verschillende dorpen in Para, West Suriname, Oost Suriname en Wayambo kwamen bijeen

in Maho. Aanwezig waren ondermeer VIDS voorzitter kapitein Pané van Christiaan kondre, ondervoorzitter kapitein Artist van Redi Doti, kapitein Joan van der Bosch van Pikin Poika, kapitein Lewis van Apoera, kapitein Mac-Intosh van Washabo, kapitein Aroepa van Section, kapitein Mandé van Wit Santi, kapitein Gijsberg van Bernhard dorp, kapitein Scholsberg van Kalebaskreek, kapitein Romeo Pierre van Pierre Kondre, kapitein Janomo van Cornelis kondre, kapitein Gunther van Erowarte, kapitein Frans Pierre van Tapuku, kapitein Zaalman van Marijke dorp, kapitein Maipio van Bigi ston, kapitein Martin van Cassipora en kapitein Joghi van Donderskamp.

Al meer dan 30 jaar lang geeft de Surinaamse overheid concessies en beschikkingen uit in het gebied dat inheemsen al eeuwenlang gebruiken voor landbouw, visvangst, jacht en het verzamelen van vruchten en materiaal. Door onder meer houtkap en zandafgravingen wordt het gebied ontbost, zijn kostgronden vernield en zijn bewoners bedreigd, geïntimideerd, onrechtmatig gearresteerd en zelfs mishandeld. De Maho gemeenschap heeft door deze gebeurtenissen veel schade opgelopen. Hun bestaanswijze is aangetast, het sociale leven is ontwricht en de ecologie van het gebied is ernstig verstoord.

De gemeenschap heeft geprotesteerd tegen deze gang van zaken. Met ondersteuning van de VIDS zijn er talloze brieven en petitie gestuurd naar de overheid en zijn er

gesprekken gevoerd met de minister van RGB. Ook probeerden leden uit de gemeenschap in november 2007 met een hongerstaking te wijzen op de ernst van de situatie en de

aandacht van de overheid te trekken. Van de kant van de overheid werden echter geen doeltreffende maatregelen genomen om de Maho gemeenschap effectief te beschermen.

Inheemsen uit Suriname, Frans Guyana en Brazilië bespreken gemeenschappelijke problemen

Van 1 tot 4 december 2009 kwamen ongeveer 200 mensen, waar onder ruim 170 inheemsen, bij elkaar in St Georges de l'Oyapock in Frans Guyana. De inheemsen kwamen uit Suriname, Frans Guyana, en uit de Braziliaanse grensgebieden Macapá en Noord-Pará. De bijeenkomst was een initiatief van de Braziliaanse organisatie Iepé in samenwerking met het Frans onderzoeksinstituut CNRS. Voor de inheemsen uit de drie landen was dit een gelegenheid om elkaar te ontmoeten, gemeenschappelijke problemen te bespreken en om samen te zoeken naar oplossingen.

Vanuit Suriname vertrokken ruim 25 mensen: Trio, Wayana, Lokono en Kaliña. In Oyapock ontmoetten zij ondermeer Wajãpi, Aparai, Galibi, Galibi-Marwono, Karipuna, Palikur en Teko. Voor sommige delegatie leden was het ook een ontmoeting met familie leden die zij nooit eerder hadden ontmoet, of heel lang geleden hadden gezien. In aparte sessies werden 4 onderwerpen uitvoerig besproken: mijnbouw, landbouw, jacht en visvangst, en handwerk materialen (voor bijvoorbeeld vlechtwerk en sieraden). De inheemse talen werden daarbij in drie talen vertaald: Frans, Portugees en Sranan Tongo.

Vooraf in de sessies over mijnbouw ging het er spannend aan toe. Trio Granman Alalaparoe Ashongo en Wayana stamhoofd Ipomadi Pelenapin deelden hun ervaringen met mijnbouw. Terwijl in het Trio gebied herhaaldelijk pogingen worden gedaan door buitenstaanders om daar te mijnen, ondervinden de Wayana's aan de Lawa al de vernietigende gevolgen van goudwinning. De deelnemers kwamen tot de conclusie dat de goudwinning in en nabij inheemse gebieden ondermeer heeft geleid tot: vervuiling van rivieren en bossen, kwikvervuiling van vissen en diensgevolge ook van mensen, toename van geweld, criminaliteit, alcoholmisbruik, ziekten, illegale handel en aantasting van het traditioneel gezag. De problemen zijn niet alleen lokaal, maar ook nationaal en regionaal. De inheemsen weten echter niet welke maatregelen door de verschillende overheden worden genomen.

De bijeenkomst in Oyapock was de tweede regionale ontmoeting van inheemse volken. De eerste ontmoeting vond plaats in november 2008 in Macapá, Brazilië. Binnen het project van Iepé zijn in totaal drie ontmoetingen gepland en voor de derde ontmoeting eind dit jaar is de VIDS gevraagd om deze in Suriname te organiseren.

KLIMAATVERANDERING EN INHEEMSE VOLKEN (deel I)

Het klimaat op de aarde is aan het veranderen. Inheemse volken, overal ter wereld, hadden dat al voorspeld toen steeds weer bleek dat regeringen, bedrijven en anderen, geen respect voor de natuur willen tonen. In hoog tempo worden wereldwijd allerlei grondstoffen uit de bodem gehaald: aardolie, aardgas, goud, water, bauxiet, grint, steenkool, en ga zo maar door. De natuur wordt daarbij helemaal verstoord; bossen worden vernietigd, rivieren worden vervuild, de aarde droogt uit, diersoorten sterven uit.

Fabrieken die de grondstoffen verwerken, maar ook energiecentrales die koolwaterstoffen (aardolie, aardgas of steenkool) gebruiken, en verder vliegtuigen, boten, auto's en andere voertuigen en machines, produceren wereldwijd enorme hoeveelheden vieze gassen. Deze gassen zorgen voor het "broeikaseffect".

Het broeikaseffect

Gassen die vrijkomen bij de verbranding van koolwaterstoffen zoals koolzuurgas (CO_2) en methaan, blijven in de atmosfeer hangen en houden de warmte van de zon vast. Dat is een normaal verschijnsel waardoor de aarde niet teveel afkoelt. Deze gassen komen normaliter bijvoorbeeld ook vrij als hout wordt verbrand, of als bomen en bladeren vergaan, of als koeien puffen. Maar doordat er nu veel te veel van deze gassen worden gemaakt, blijven er ook veel meer gassen hangen in de lucht. De gassen fungeren net als een soort deken die de warmte binnenhoudt, en de aarde wordt dus steeds warmer.

Ontwikkeling of vernietiging?

De natuur kan veel verdragen, maar niet als het zo grootschalig en zo vernietigend gebeurt

zoals nu. Dit gebeurt allemaal in naam van "ontwikkeling". Ontwikkeling is nodig ja, maar op welke manier? Slechts een handjevol mensen wordt rijk van die natuurlijke hulpbronnen. Echter worden miljoenen mensen de dupe van natuurrampen, milieuverstoring, watervervuiling, enzovoorts.

De gevolgen zijn zichtbaar en onze gemeenschappen, de dorpen, voelen de gevolgen aan den lijve: overstromingen, langdurige droogten, aardbevingen waar ze vroeger niet voorkwamen, tornado's, sneeuwstormen en allerlei andere natuurrampen. Seizoenen veranderen en we kunnen niet meer rekenen op de regentijd of droge tijd. Onze kinderen hebben straks een droge kale aarde zonder natuur als dat zo doorgaat. Een inheemse man van het Cree volk in Amerika had dat in de vorige eeuw mooi gezegd:

"Pas als de laatste boom is doodgegaan, de laatste rivier vergiftigd is en de laatste vis gevangen is, dan pas zal de mens zich realiseren dat we geen geld kunnen eten". Een ander bekend inheems gezegde is: "We hebben de wereld niet geërfd van onze voorouders; we hebben het geleend van onze kinderen".

Gevolgen

De opwarming van de aarde is al een hele tijd aan de gang. Wetenschappers (en ook onze inheemse wijzen) hadden allang daarvoor gewaarschuwd, maar het werd vroeger niet serieus genomen omdat men dacht dat het een normaal natuurverschijnsel was dat na een paar jaren wel weer zou verdwijnen. Maar het gaat door, en nieuwe onderzoeken hebben nu definitief aangetoond dat de snelle opwarming van de aarde echt te wijten is aan menselijke activiteiten. Hogere temperaturen op aarde hebben allerlei gevolgen. Een van de meest serieuze gevolgen is dat de ijskappen en de sneeuw van de Noordpool en Zuidpool smelten. Het smeltwater komt in de wereldzeeën terecht en de zeewaterspiegel stijgt. Sommige eilanden, maar ook kustgebieden, zullen hierdoor onder water lopen. Sommige eilanden in de Stille Zuidzee bijvoorbeeld, zullen gewoon onder water verdwijnen omdat ze erg laag liggen, maar ook

in laag gelegen landen zoals Suriname, Guyana en Bangladesh, zal de zee verder landinwaarts komen. Met andere woorden, een groot deel van de kustvlakte komt permanent onder water te staan. Dat zal in deze eeuw, dus voor het jaar 2100, al gebeuren als er geen maatregelen worden genomen.

Andere effecten zijn dat landbouw verstoord zal raken omdat veel gewassen afhankelijk zijn van een bepaalde temperatuur om goed te groeien. Bepaalde dier- en plantensoorten zullen uitsterven omdat ze niet tegen de warmte kunnen, of zich juist sneller voortplanten en nieuwe gebieden "veroveren" waar ze vroeger niet voorkwamen, bijvoorbeeld muskieten in koude landen. De verstoring van seizoenen zal ertoe leiden dat grote gebieden, vooral in Afrika, zullen uitdrogen, terwijl andere gebieden juist veel meer wateroverlast zullen krijgen. Ook natuurrampen zullen vaker voorkomen.

MAAK KENNIS MET

Naam : Patrick Mandé

Dorp : Wit Santi

Functie : Dorpshoofd

De basyas zijn : hoofdbasya Th. Romalho, B. Jubitana, F. Jubitana

Het dorp Wit Santi ligt in het district Para, grenst in het noorden aan Hanover en Republiek, in het zuid- oosten aan de luchthaven en Zanderij, in het zuiden aan Zanderij en in het zuid-westen aan LBB Jan Starke opleidingcentrum.

Het oude dorp Bisrie ligt dicht bij de Para rivier, daarvan maken de bewoners gebruik, daat gaat men vissen.

Etniciteit: Arowakken (Lokono) en Caraïben (Kaliña) zijn het grootste deel. Verder zijn er ook Creolen, Javanen en Hindoestanen.

Taal: over het algemeen Sranan Tongo. De oudjes van het dorp spreken wel, als ze bijelkaar zijn Lokono of Kaliña.

Landbouw: er wordt aan landbouw gedaan, maar voor eigen gebruik, de producten zijn o.a cassave, groente en ananas.

En nogmaals, het zijn juist inheemse volken en mensen in arme landen die de klappen het hardst zullen voelen. Want de leefwijze van de meeste inheemse volken is afhankelijk van de natuur, en verstoringen van de natuur worden dus direct gevoeld en kunnen letterlijk tot uitsterven van het volk leiden. Bovendien weten we dat regeringen meestal onvoldoende aandacht schenken aan inheemse volken en arme gebieden, en dat geldt helaas ook voor klimaatverandering.

Maatregelen tegen klimaatverandering

In een volgende aflevering zullen we het hebben over maatregelen die genomen kunnen worden tegen klimaatverandering, en ook over de effecten daarvan voor inheemse volken.

Inkomsten: de meeste mensen werken bij een bedrijf, overheid of in de stad.

In 2005 werd Patrick Mandé door de dorpsgemeenschap aangewezen tot dorpshef en in 2008 wettig erkend door de overheid. Dit is geschiedenis voor Wit Santi, omdat dit dorpshef de eerste van Wit Santi is. Daarvóór waren er 2 basya's die vielen onder het bestuur van Bernharddorp. Dus dit is heel nieuw voor de gemeenschap van Wit Santi en ook voor kapitein Mandé. "De mensen moeten gaan wennen aan hun eigen kapitein, voor mij was het een nieuwe ervaring

op zich zelf, maar gelukkig met de steun van VIDS heb ik kennis opgedaan. De mensen willen graag dat alles snel moeten gebeuren, maar om een dorp in ontwikkeling te brengen moet je je huiswerk maken alvorens je aan iets gaat beginnen. Mijn bestuur en ik hebben via VIDS over de grondenrechten van inheemsen geleerd, toen ik het terug bracht naar mijn mensen in het dorp, staan ze positief achter, ze gaan voor de collectieve rechten”.

Met de vraag wat de diepte punten zijn van kapitein Mandé, zegt hij zuchtend: “de Tempoca situatie over eigendom van grond in het gebied van Wit Santi”. Tempoca is een oude plantage die deels in Wit Santi ligt. Een andere issue is de kwestie van de luchthaven die wil uitbreiden op grondgebied van Wit Santi. “Maar”, zegt hij, “ik sta niet alleen, ik

heb mijn basya's, mijn dorp en de VIDS achter mij”.

Een leuke ervaring voor hem was toen hij mee ging naar een conferentie in Oyapock, waar andere inheemsen van Brazilië en Frans Guyana ook deel aan hebben genomen. Hij heeft kunnen leren dat de inheemsen van Brazilië, die reeds hun grondenrechten erkend hebben, ook problemen ondervinden van ondermeer garimpeiros en mensen die in hun grondgebied komen jagen en vissen.

Kapitein Mandé wil ook veranderingen zien in Wit Santi, op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, en infrastructuur. Tot slot zegt de kapitein: “zonder steun van je volk ben je niets. Samenwerken is belangrijk, en om ontwikkeling te brengen moet een ieder en jij zelf mee werken”.

HIARO DJA DJA DWANG

In dit artikel schrijft Sandra Arichero Jeffrey over inheemse vrouwen en hun dagelijkse bezigheden waar misschien hun traditionele cultuur met die van de westerse in botsing komt. De inheemse vrouw moet dan continu rekening houden met beide. In deze eerste editie nemen we een kijkje bij zwangere vrouwen. In elk dorp hebben vrouwen een andere ervaring en Sandra beschrijft één zo een ervaring bij de Lokono.

Moeders of grootmoeders zijn hun dochters al vanaf dat ze heel jong zijn bezig voor te bereiden op het moeder worden.

Als kind wordt aan jou, zonder uitleg, iets gegeven om te eten of te drinken. Als je aan het vissen bent en je een logologo vangt, wordt het stukje van de staart afgesneden en je moet daar, zonder vragen stellen, het inslikken. Als je dan ben geslaagd het binnen te krijgen, dan hoor je waar voor het goed voor is. Nu gaat de moeder of oma vertellen, dat zij ook als jong meisje een stukje ongekookte logologo heeft ingeslikt, omdat zij later moeder zou worden en dat bij de bevalling, het heel soepel of glad(net als de aal) zou gaan.

Nu ben jij in de verwachting van je eerste kind, het is een heel nieuwe ervaring voor jou. Je gaat naar de poli, daar al hoor je van de

gezondheidswerker, dat je veel fruit moet eten, want je ongeboren kind heeft de vitamines nodig. Nu ben je thuis, van de ouderen mag je geen ananas, geen bacove. Dit zijn maar twee dat ik noem, want volgens jouw cultuur(Arowak), als je dit fruit eet kan er iets met je baby gebeuren, en dat wil je absoluut niet. Dus vermijden maar die vruchten, Suriname is toch rijk aan andere vruchten die je wel kan gebruiken voor je ongeboren kind.

Tegenwoordig gaat het gelukkig wat beter met onze binnenlandse vrouwen bij bevallingen. Als er vroeg een probleempje wordt geconstateerd, laten ze je opnemen in Paramaribo. Maar tegenwoordig willen we niet naar onze ouderen luisteren, we willen vaak alles naar binnen krijgen, want je denkt: ik moet eten! Bij de bevalling zitten we dan vaak met een probleem; als het niet een stuit bevalling is, is de baby te groot en moeten we naar de operatie kamer. Maar gelukkig zijn de inheemse vrouwen heel moedig, zonder geschreeuw of geroep, met de hulp van onze goede Heer, vroedvrouwen en onze wijze oudjes brengen wij onze kinderen op de wereld.

GRONDENRECHTEN

door Ellen-Rose Kambel

De term 'grondenrechten' of 'landrechten' (beiden betekenen hetzelfde) wordt vaak gebruikt als we het hebben over bijvoorbeeld de 'grondenrechtenkwestie'. Maar wat zijn 'grondenrechten' precies?

De betekenis van grond voor inheemse volken

Voor inheemse volken over de hele wereld is de bescherming van de gebieden die zij al eeuwenlang bewonen, één van de belangrijkste kwesties waar zij zich voor inzetten. Daar bevinden zich immers hun woonplaatsen, daar groeien ook de bomen waar ze huizen van bouwen, daar stromen de kreken en rivieren waar ze uit drinken en die ze gebruiken om zich te verplaatsen en daar vinden zij de vruchtbare grond die ze nodig hebben om gewassen te verbouwen. Om te kunnen overleven, hebben inheemse volken dus hun grond nodig. Dit wordt ook wel de 'materiële relatie' genoemd die inheemse volken hebben met hun grond.

Maar voor inheemse volken is grond niet alleen een plaats waar ze hun levensmiddelen en dakbedekking vandaan halen. Bijna alle inheemse volken (en er zijn in totaal zo'n 5000 volkeren) geloven dat alles een geest heeft; bomen, dieren, maar ook rotsen, zand en bepaalde plaatsen in het bos of in de woestijn. Om ergens te kunnen overleven moet je deze onzichtbare wereld kennen en er goed mee om kunnen gaan. Dat betekent bijvoorbeeld dat je dieren of planten niet zomaar mag doden, alleen als je het gaat gebruiken en het nodig hebt. Dit is de spirituele of geestelijke band die inheemse volken hebben met hun grondgebied. De kennis die inheemse volken beschikken over hun gebied en de geesten die bij het gebied horen en hoe je daar het beste mee om moet gaan wordt overgedragen aan hun kinderen en kleinkinderen. Zo wordt ervoor gezorgd dat alle toekomstige generaties het gebied kunnen blijven gebruiken.

Internationale erkenning

Deze materiële en spirituele band tussen inheemse volken en hun grondgebied wordt internationaal erkend. In de **Verklaring inzake de rechten van inheemse volken** die in 2007 door de Verenigde Naties werd aangenomen staat het volgende:

Artikel 25

Inheemse volken hebben recht op het in stand houden en verstevigen van hun onderscheiden spirituele en materiële relatie met de gronden, grondgebieden, wateren en kustwateren en andere hulpbronnen welke zij traditioneel in eigendom hebben gehad of anderszins geoccupeerd en gebruikt hebben, en om hun verantwoordelijkheden naar toekomstige generaties in dit opzicht na te komen.

Artikel 26

1. Inheemse volken hebben recht op de gronden, grondgebieden en hulpbronnen die zij traditioneel in eigendom hebben gehad of anderszins hebben gebruikt of verkregen.
2. Inheemse volkeren hebben het recht om de gronden, grondgebieden en hulpbronnen die zij in bezit hebben vanwege traditionele eigendom, of andere traditionele occupatie of gebruik, evenals die gronden, grondgebieden en hulpbronnen welke zij anderszins hebben verkregen, in eigendom te hebben, te gebruiken, te ontwikkelen en te besturen.
3. Staten zullen deze gronden, grondgebieden en hulpbronnen wettelijk erkennen en beschermen. Dergelijke erkenning zal plaatsvinden met gepast respect voor de gewoonten, tradities en systemen van grondgebruik van de betrokken inheemse volkeren.

Kort gezegd wordt bedoeld dat de grond die inheemsen altijd hebben gebruikt en bewoond hun eigendom is. Het gaat dus niet alleen om het dorp, maar om het hele gebied dat traditioneel van de inheemsen was en dat zij gebruiken. De regering moet deze traditionele eigendom wettelijk erkennen en beschermen. Dat betekent onder andere dat ze wetten moeten maken waarin staat dat de gebieden eigendom zijn van de inheemsen.

Geen wettelijke erkenning van grondenrechten in Suriname

Suriname heeft samen met 144 andere landen de VN Verklaring goedgekeurd en hoort zich dus te houden aan de afspraak dat zij deze Verklaring zal naleven. Suriname is nog steeds het enige land in Zuid- en Noord-Amerika dat de rechten op de grond van inheemse en tribale volken niet wettelijk heeft geregeld.

Suriname is hiervoor reeds tweemaal veroordeeld door het Inter-Amerikaans Hof voor de rechten van de Mens (het hoogste mensenrechtenhof in de regio). In een volgende uitgave van deze VIDS Nieuwsbrief zal ik de uitspraken bespreken in de *Moiwana* en de *Saramaka-zaak* en ook de zaken die recentelijk zijn ingediend door de VIDS bij de OAS.

RECHTEN VAN INHEEMSE VROUWEN

Door *Hariette Th. Joeroeja*

Dit artikel is het eerste van een reeks waarin informatie zal worden verstrekt over Rechten van Inheemse vrouwen. Informatief bekeken wordt dan ook allereerst en waar nodig toelichting gegeven van gehanteerde begrippen zoals bijvoorbeeld toelichting m.b.t. het woord 'Inheems'.

Wie en wat is inheems ?

Het woord 'Inheems' is een begrip dat nationaal en internationaal wordt gehanteerd ter aanduiding van de autochtone (eerste) volken van de wereld. Dit begrip wordt dus ook in Suriname gebruikt om de autochtone volken t.w. de *Kaliña*, *Lokono*, *Tareno*, *Wayana* en andere aan te duiden. Zeer belangrijk hierbij is te benadrukken dat het hier gaat om toelichting van het begrip (Inheems) en niet de definitie ervan. In 1992 hebben Inheemse volken van de wereld tijdens een wereld conferentie aangegeven voorstanders te zijn van het gebruik van de term 'Inheems /Indigenous', echter mag bij het hanteren van bedoelde term geen kwalificatie of definitie aan worden verbonden.

Het recht te bepalen wie inheems is, is des Inheemse volken zelf en niemand anders.

Wat wordt bedoeld met rechten van Inheemse vrouwen?

Vrouwen werden in het verleden vanwege diverse redenen w.o. ook omdat zij vrouw zijn door zowel hun eigen cultuur, medemens als instituten stevast gediscrimineerd. In

sommige samenlevingen werden zij als tweede rangsburger beschouwd. Door hun revolutionaire denkwijze en eigen inzet zijn vrouwen in sommige delen van de wereld in het verleden erin geslaagd aandacht van haar medemens te krijgen. Hierdoor zijn zij dan ook in staat geweest grote invloed uit te oefenen op de economie en op de politiek van het land waar zij wonen. Deze revolutionaire acties/handelingen hebben hoe miniem ook bijgedragen en een aanzet gegeven voor de wijze waarop de wereld van vandaag naar vrouwen kijkt. Over het algemeen zijn vrouwen niet op een plaats blijven steken hun sociale en openbare activiteiten hebben bijgedragen tot de ontwikkelingen van de veranderde denkwijze over rechten van de mens en in het bijzonder met betrekking tot rechten van vrouwen.

De vraag die hierbij gesteld moet worden is: hoe revolutionair zijn Inheemse vrouwen in het verleden geweest? Is het t.a.v. rechten van Inheemse vrouwen in de hedendaagse maatschappij noodzakelijk revolutionair te zijn? Is er een verschil tussen rechten van Inheemse vrouwen en rechten van niet-Inheemse vrouwen?

In het vervolg van deze rubriek zal op deze vragen worden ingegaan

Bronnen: 1. V.N. doc. E/CN./Sub.2/AC.4/1994/12.
2. The Indigenous Peoples Earth Charter.

OSIP DJAHÉ (nieuws van OSIP)

OSIP is de afkorting van Organisatie van Samenwerkende Inheemse Dorpen Para.

OSIP Contact Adres:
Verlengde gemenelandsweg 18d
Tel: 520130 / 520131 # 24
(Muriel Fernandes)

Middels deze nieuwsbrief wil de OSIP u informeren over de activiteiten die deze organisatie tot nu toe heeft uitgevoerd en de activiteiten die in de toekomst zullen worden uitgevoerd. Het is onze eerste nieuwsbrief en hopelijk valt het in goede aarde. Natuurlijk staan wij open voor opbouwende commentaar. OSIP wenst u veel leesplezier toe.

OSIP is in maart 2008 opgericht om de eenheid onder de inheemsen in Para te bevorderen en om de vele problemen en onrecht in het gebied effectief aan te pakken. OSIP is een werkmarm van de VIDS, net als KLIM in Beneden Marowijne en de activiteiten in deze periode van de opstartfase lopen grotendeels samen met die van de VIDS.

Er zijn 14 Inheemse dorpen uit para die deel uitmaken van de OSIP. De dorpen zijn Bernharddorp, Wit Santi, Matta, Pikin Saron, Bigi Poika, Tibiti Sabana, Hollandse kamp, Cabendadorp, Powakka, Pierre Kondre, Redi Dotie, Cassipora, Copi en Pikin Poika. Het laatste genoemde dorp is het enige inheemse dorp in district Wanica en er is daarom besloten haar ook te betrekken in de activiteiten van Para.

Het OSIP bestuur bestaat uit 5 dorpschoufden:
Voorzitter: Lesley Artist (Redi Doti)
Ondervoorzitter: Jerry Gijsberg (Bernharddorp)
Eerste secretaris: Patrick Mandé (Wit Santi)
Tweede secretaris : Keith Arumjo (Bigi Poika)
Penningmeester: Joan van der Bosch (Pikin Poika)

Er zijn verschillende vergaderingen en trainingen gehouden in Para waaronder de eerste Regionale Conferentie van Inheemse Dorpsbesturen in Para in maart 2008. In

augustus 2008 vond in Redi Doti een beleidsoverleg plaats waarbij het besluit werd genomen om Redi Doti en Pierre Kondre van elkaar te scheiden en in Pierre Kondre een eigen dorpsbestuur te installeren. Ook werden besluiten genomen ten aanzien van Blaka Watra. Para heeft de VIDS ook gevraagd om de mogelijkheid te bekijken het Paragebied te demarqueren.

In 2009 hadden we een goede start met trainingen en capaciteitsopbouw van dorpsbesturen in Para. De bijeenkomsten werden meestal in Redi Doti of Bernharddorp georganiseerd omdat die dorpen zoveel mensen – ruim 35 - kunnen opvangen.

Een andere belangrijke training was in juni 2009 op Redi Doti. Daar is gesproken over FPIC protocol, de activiteiten van SEMC in het Para gebied, Financieel dorpsmanagement, Dorpsreglement, Project voorstellen schrijven, Politieke Participatie, Dorpskwesties, Viering Inheemse dag, en Toekomst OSIP. En op 18 december 2009 hadden we een goede jaar afsluiting. Toen is meer gesproken over de situatie in de dorpen en wat OSIP in 2010 gaat doen. Muriel Fernandes werd officieel aangewezen als coördinator van OSIP, dat wil zeggen dat alle afspraken via haar worden gemaakt voor de dorpschoufden.

Activiteiten die gepland zijn voor 2010:
Het opzetten van een eigen kantoor in Para en capaciteitstrainingen voor dorpsbesturen en vrouwen.

Een groot deel van de stukken voor installatie van de hoofdbasya's is reeds ingediend bij RO; als het goed is krijgen ze hun beschikking eind van de maand. Ook de stukken voor de aanvulling en installatie van dorpsbesturen worden in orde gemaakt.

NIEUWS UIT HET OOSTEN

De Commissie Landrechten Inheemsen Beneden Marowijne (CLIM) werd in december 2003 opgericht als regionale werkmarm van de VIDS, met als doel het verkrijgen van wettelijke erkenning, beheer, duurzame ontwikkeling en behoud van de grond en de natuurlijke hulpbronnen in en op het voorouderlijk grondgebied van de Inheemsen van Beneden-Marowijne.

In de CLIM zijn acht dorpen verenigd t.w. Christiaankondre, Langamankondre, Erowarte, Tapuku, Pierrekondre, Marijke dorp, Alfonsdorp en Bigi ston. De naam CLIM is op 13 december 2009 veranderd naar KLIM (Organisatie van Kaliña en Lokono Inheemsen in Marowijne), omdat de dorpschoufden van mening zijn dat de activiteiten van de organisatie nu niet alleen meer betrekking hebben op landrechten zoals in de CLIM is aangegeven. Vorig jaar bijvoorbeeld is begonnen met tweetalig onderwijs en een landbeheersplan.

In augustus 2005 werd het CLIM kantoor geopend in Marijke dorp. Dit is een mijlpaal, aangezien dit het eerste inheemse kantoor is in een dorp. Het is in eerste instantie opgezet om de werkzaamheden van de VIDS lichter te maken. Het kantoor wordt beheerd door een coördinator, mej. Grace Watamaleo en sinds kort is dhr. George Awankaroe de assistent-coördinator.

De afgelopen jaren heeft de KLIM, samen met de VIDS, verschillende acties ondernomen voor erkenning van de grondenrechten. Reeds in het jaar 2000 werd de demarcatiekaart van Marowijne gemaakt. Op deze kaart staan ondermeer: oude woonplaatsen, jacht- en landbouwgebieden die door de inheemse gemeenschappen traditioneel gebruikt en bewoond worden. Aan deze kaart hebben inheemsen van de dorpen gewerkt. De bedoeling van deze kaart is om het gebied in kaart te brengen en om de overheid te tonen waarom en waar we erkenning van onze grondenrechten willen.

Ter ondersteuning van de demarcatie startte in april 2005 het onderzoek naar het traditioneel landgebruik en beheer van het Beneden-Marowijne gebied ook wel genoemd het 10c project. Doel van dit onderzoek was het documenteren van gegevens over het traditioneel gebruik en beheer van het inheems gebied in het kader van artikel 10c van het Biodiversiteitsverdrag. Dit onderzoek werd gedaan door getrainde inheemse onderzoekers van de dorpen. In dit rapport wordt er beschreven hoe inheemsen het bos, de rivieren, kreken en de grond zien, gebruiken en beheren. Dat er traditionele regels gelden voor alles dat leeft en dat men gebruikt wat men nodig heeft en ook de band die men heeft met de grond en het gebied.

De onderzoekers zijn naar alle acht dorpen gegaan om interviews af te nemen van de dorpelings die de traditionele kennis nog bezitten over het jagen, landbouw, vissen en andere traditionele vaardigheden, maar ook over de inheemse namen van dieren, bosvruchten en gewassen.

Tegelijkertijd is een archiefstudie gedaan waarin wordt aangetoond dat het gebied tenminste sinds 1200 voor Christus, dus meer dan drie duizend jaar, voortdurend door inheemsen is bewoond. Dit onderzoek was belangrijk om aan te tonen dat inheemsen de eerste bewoners waren aan de Marowijne rivier, want er werd door een Chinees beweerd dat de inheemsen niet de eersten waren die aan de Marowijne rivier hebben gewoond.

In februari 2006 vond de afsluiting plaats van het onderzoek naar het traditioneel landgebruik en beheer van het Beneden-Marowijne gebied door middel van een presentatie in Paramaribo, in aanwezigheid van de minister van Arbeid, Technologische Ontwikkeling en Milieu (ATM), en diverse vertegenwoordigers van de internationale donorgemeenschap en buitenlandse ambassades.

In maart van het zelfde jaar mochten enkele onderzoekers die het I0c onderzoek hebben verricht, de CLIM vertegenwoordigen bij de CoP 8 meeting in Brazilië. Ze hebben drie keren het onderzoek mogen presenteren. In de Conference of Parties meeting (CoP), komen om de twee jaren alle landen bijeen die het Biodiversiteitsverdrag hebben geratificeerd. Suriname ratificeerde dit verdrag in 1996.

In Beneden Marowijne zijn sinds 2003 ook verschillende studies gedaan met betrekking tot de juridische mogelijkheden om erkenning van de rechten op de gronden en hulpbronnen in het gebied te verkrijgen. Juridisch advies werd gevraagd aan deskundigen waaronder Ellen-Rose Kambel en Hugo Essed. Ook werden er dorpsworkshops gehouden in de acht dorpen door Ellen-Rose Kambel en andere trainers. De bedoeling van deze workshops was om de dorpen bewust te maken van de rechten van inheemsen.

Ook zijn verscheidene brieven en petitie's gestuurd naar de overheid. Petitie's voor de wettelijke erkenning van onze collectieve grondenrechten werden verstuurd in 2003, 2004 en 2005. Op geen van de drie petitie's heeft de overheid gereageerd. In juni 2004 werd een brief gericht aan de DC van Marowijne met het verzoek om grondaanvragen stop te zetten totdat het collectief recht op de grond is erkend en in december 2004 ging een brief naar de Dienst Domeinen m.b.t. de behandeling van grondaanvragen. Verschillende gesprekken zijn gevoerd met de regering over de wettelijke erkenning van onze grondenrechten, maar ook over de Moiwana zaak heeft de CLIM samen

met Alfonsdorp vele gesprekken gehad met SFOM (Stichting Fonds Ontwikkeling Moiwana).

Nadat 30 jaar geprobeerd is met de overheid een oplossing te zoeken voor het landrechten probleem en tot op heden een bevredigende reactie van de overheid is uitgebleven, werd in mei 2006 het besluit genomen om een internationale rechtszaak aan te spannen bij de Inter-Amerikaanse Mensenrechten Commissie in Washington DC. De CLIM kwam tot de conclusie dat er geen andere mogelijkheid restte dan zich te wenden tot deze commissie van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) en diende in februari 2007 een petitie in van de Kaliña en Lokono van Beneden-Marowijne bij de OAS. De zaak is nog in behandeling.

De 8 dorpen aan de Beneden Marowijne werken ondertussen aan verdere versterking van het traditioneel bestuur. Momenteel wordt het traditioneel bestuur niet wettelijk erkend door de overheid; de besturen krijgen maandelijks wel een vergoeding voor hun werkzaamheden, maar zijn volgens de wetgeving niet bevoegd om handelingen te plegen over hun grondgebied.

Van augustus 2006- februari 2007 werd er een onderzoek gedaan naar het traditioneel bestuur van de acht inheemse gemeenschappen. Het onderzoek was gericht op versterking van het traditioneel bestuur en is uitgevoerd in opdracht van de acht dorpshoofden. Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek werd er een concept modeldorpsreglement gemaakt ter versterking van het traditioneel bestuur.

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname (VIDS). Voor reacties of een bijdrage kunt u contact opnemen met de redactie aan de Verlengde Gemenelandsweg 18d. Wilt u deze nieuwsbrief via de mail ontvangen, maak dan contact met Muriel of Peggy

Telefoonnummer: 520130 Of 520131. Email: infovids@vids.sr

Redactie:

Sandra Arichero Jeffrey

Muriel Fernandes

Carla Madsian

Peggy Makosie

Max Ooft

Grace Watamaleo